TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2025. gada 18. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – Direktīva 93/13/EEK – 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts – Valsts tiesas pārbaudes pilnvaras un pienākumi – Noteikums par līgumsodu – Šī noteikuma negodīguma pārbaudes pēc savas ierosmes neesība – *Res judicata* spēks – Efektivitātes princips – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Atsaukšanās uz līguma noteikuma negodīgumu tiesvedībā par lietas nodošanu atpakaļ pēc kasācijas sūdzības iesniegšanas

Lietā C-320/24

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) iesniegusi ar 2024. gada 26. aprīļa lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2024. gada 30. aprīlī, tiesvedībā

CR,

TP

pret

Soledil Srl, pamatojoties uz izlīgumu ar kreditoriem,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], tiesneši N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] un R. Frendo [*R. Frendo*], (referente),

ģenerāladvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretārs: Č. Di Bella [*C. Di Bella*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2025. gada 26. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– CR un TP vārdā – *J.-S. F. Bartolomei*, *avvocato*,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

– Itālijas valdības vārdā – *S. Fiorentino* un *G. Palmieri*, pārstāvji, kuriem palīdz *M. Cherubini* un *C. Colelli*, *avvocati dello Stato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *P. Kienapfel* un *D. Recchia*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2025. gada 19. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 6. panta 1. punktu un 7. panta 1. punktu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantu.

2 Šis lūgums iesniegts saistībā ar tiesvedību starp CR un TP, diviem nekustamā īpašuma pircējiem priekšlīgumā, kuriem ir patērētāju statuss, un *Soledil Srl*, pamatojoties uz izlīgumu ar kreditoriem – pārdevēju priekšlīgumā, par lūgumu atcelt savstarpēju pārdevuma priekšlīgumu attiecībā uz šo nekustamo īpašumu un šajā pārdošanas priekšlīgumā ietvertā noteikuma par līgumsodu spēkā esību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 93/13 divdesmit ceturtajā apsvērumā noteikts:

"[..] dalībvalstu tiesām un administratīvām iestādēm jābūt to rīcībā adekvātiem un efektīviem līdzekļiem, lai novērstu tālāku negodīgu noteikumu piemērošanu patērētāju līgumos".

4 Šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzēts:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

5 Minētās direktīvas 7. panta 1. punktā paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos."

Itālijas tiesības

Patērētāju kodekss

6 2005. gada 6. septembra *decreto legislativo n. 206, recante codice del consumo a norma dell'articolo 7 della legge di 29 luglio 2003, n. 229* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 206 par Patērētāju kodeksu, kas pieņemts uz 2003. gada 29. jūlija Likuma Nr. 229 7. panta pamata; 2005. gada 8. oktobra *GURI* kārtējais pielikums Nr. 235), ar kuru Itālijas tiesību sistēmā transponēta Direktīva 93/13, 33. panta 1. un 2. punktā noteikts:

"1. Starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju noslēgtā līgumā par negodīgiem ir uzskatāmi noteikumi, kuri, neraugoties uz labticību, patērētājam nelabvēlīgā veidā izraisa ievērojamu nelīdzsvarotību tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma.

2. Ja vien netiek pierādīts pretējais, par negodīgiem ir uzskatāmi noteikumi, kuru priekšmets vai sekas ir tādas, ka:

[..]

f) neizpildes vai nokavētas izpildes gadījumā patērētājam ir jāmaksā acīmredzami pārmērīga naudas summa kā atlīdzība, līgumsods vai cits līdzvērtīgs maksājums;

[..]."

7 Šī kodeksa 36. panta 1. un 3. punktā paredzēts:

"1. Noteikumi, kas uz 33. un 34. panta pamata atzīti par negodīgiem, nav spēkā, bet pārējā daļā līgums paliek spēkā.

[..]

3. Spēkā neesība var būt vienīgi patērētājam labvēlīga, un tiesa uz to var norādīt pēc savas ierosmes."

Civilkodekss

8 Saskaņā ar *Codice civile* (Civilkodekss) 1384. pantu līgumsodu tiesa var taisnīgi samazināt, ja pamatsaistības ir izpildītas daļēji vai ja līgumsoda apmērs ir acīmredzami pārmērīgs, ņemot vērā kreditora intereses attiecībā uz izpildi.

Civilprocesa kodekss

9 *Codice di procedura civile* (Civilprocesa kodekss) 384. panta "Tiesību principa formulējums un lēmums par lietu pēc būtības" otrajā daļā noteikts:

"Ja apelācijas sūdzība tiek apmierināta, [*Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija)] pieņem kasācijas nolēmumu, nododot lietu citai tiesai, kurai jāievēro tiesību princips un katrā ziņā šīs tiesas nolēmums, vai arī tā pati lemj par lietu pēc būtības, ja nav nepieciešami jauni faktu konstatējumi."

10 Atbilstoši minētā kodeksa 394. pantam "Tiesvedība pēc lietas nodošanas":

"[..]

Tiesvedībā pēc lietas nodošanas var nodot *iuramentum decisorium*, bet lietas dalībnieki nevar izvirzīt citus prasījumus kā vien tos, kurus tie ir izvirzījuši tiesvedībā, kurā ir pasludināts atceltais spriedums, ja vien no kasācijas sprieduma neizriet nepieciešamība iesniegt jaunus prasījumus."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

11 1998. gadā CR un TP kā pircēji priekšlīgumā un *Soledil* kā pārdevēja priekšlīgumā noslēdza savstarpēju pārdevuma priekšlīgumu par nekustamo īpašumu, saskaņā ar kuru pirmie samaksāja otrajai aptuveni 72 870 EUR avansa maksājumu. Šī pārdevuma priekšlīgumā 7. pantā kā līgumsods bija noteikts, ka pircēju priekšlīgumā pienākuma noslēgt galīgo līgumu neizpildes gadījumā pārdevējs priekšlīgumā kā līgumsodu varētu paturēt summas, kas samaksātas avansa maksājumā.

12 Galīgais līgums par šo pārdevumu nekad nav ticis noslēgts, un strīds par savstarpēju pārdevuma priekšlīgumu tika iesniegts šķīrējtiesā, kura ar 2002. gada 29. jūlija šķīrējtiesas nolēmumu šo priekšlīgumu atcēla tādēļ, ka pircēji priekšlīgumā to nav izpildījuši. Pēdējiem minētajiem tika piespriests atgriezt attiecīgo nekustamo īpašumu, un vienlaikus pārdevējam priekšlīgumā tika piespriests atmaksāt visas summas, kas saņemtas kā avansa maksājums.

13 Ar 2009. gada spriedumu *Corte d'appello di Ancona* (Ankonas apelācijas tiesa, Itālija) šķīrējtiesas nolēmumu atzina par spēkā neesošu procesuālu iemeslu dēļ un izskatīja lietu pēc būtības. Konkrētāk, šī tiesa piesprieda pircējiem priekšlīgumā atgriezt attiecīgo nekustamo īpašumu un pārdevējam priekšlīgumā atmaksāt summas, kas saņemtas kā avansa maksājums. Turklāt saskaņā ar Civilkodeksa 1384. pantu tā samazināja šā sprieduma 11. punktā minēto savstarpējā pārdevuma priekšlīguma 7. pantā paredzēto līgumsodu, to attiecinot tikai uz procentiem, kas maksājami par avansā samaksātajām summām.

14 Ar 2015. gadā pasludinātu spriedumu par kasācijas sūdzību *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) atcēla *Corte d'appello di Ancona* (Ankonas apelācijas tiesa) spriedumu, jo nolēmumā samazināt minēto līgumsodu nebija norādīts pamatojums.

15 Tad lieta tika nodota *Corte d'appello di Bologna* (Boloņas apelācijas tiesa, Itālija).

16 Ar spriedumu, kas pasludināts 2018. gadā, šī tiesa paziņoja, ka tiesvedības par lietas nodošanu priekšmets ir ierobežots ar savstarpējā pārdevuma priekšlīguma 7. pantā paredzētā līgumsoda noteikuma piemērošanu, piemērojamā līgumsoda iespējamo samazināšanu un tā iespējamā lielākā kaitējuma noteikšanu, kas pārdevējam priekšlīgumā nodarīts saistībā ar attiecīgā nekustamā īpašuma izmantošanu bez pamata. Minētā tiesa tostarp nosprieda, ka līgumsods aptuveni 72 870 EUR apmērā ir pārmērīgs, un tāpēc summu, kas šajā ziņā jāmaksā solītājiem pircējiem, samazināja līdz 61 600 EUR.

17 Pircēji priekšlīgumā vērsās *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa), kas ir iesniedzējtiesa, tostarp norādot uz šī noteikuma par līgumsodu spēkā neesību, jo ar to viņiem uzlikts acīmredzami pārmērīgs līgumsods un līdz ar to tas ir negodīgs noteikums valsts tiesiskā regulējuma par patērētāju tiesību aizsardzību izpratnē. Šādos apstākļos, viņuprāt, *Corte d'appello di Bologna* (Boloņas apelācijas tiesa) pēc savas ierosmes par spēkā neesošu esot bijis jāatzīst savstarpējā pārdevuma priekšlīguma 7. pants.

18 Iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu *res judicata* princips nepieļauj, ka jautājums par iespējami negodīga noteikuma spēkā neesību, kas nav izvirzīts vai norādīts pirmajā tiesiskuma pārbaudē un kas noteikti izrādās nesaderīgs ar sprieduma, ar ko atcelts pēc būtības pieņemtais nolēmums, rezolutīvās daļas saturu, tiek izskatīts otrā tiesiskuma pārbaudē.

19 Otrkārt, šī tiesa norāda, ka tā saskaņā ar Tiesas judikatūru par efektivitātes principu attiecībā uz patērētājiem Direktīvā 93/13 atzītajām tiesībām jau ir nospriedusi, ka *res judicata* spēks nav piemērojams saīsinātā maksājuma rīkojuma procedūrā, ja norādītais dokuments nav bijis iebildumu priekšmets un tajā nav norādīts pamatojums attiecīgo līguma noteikumu negodīgā rakstura neesībai.

20 Šādos apstākļos *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Direktīvas 93/13] 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts[, kā arī] [Hartas] 47. pants jāinterpretē:

a) tādējādi, ka tie liedz piemērot valsts tiesvedības principus, saskaņā ar kuriem prejudiciālais jautājums – tostarp attiecībā uz [iespējami negodīga līguma noteikuma] spēkā neesību –, kas nav ne izsecināts, ne izvirzīts tiesvedībā par tiesiskuma pārbaudi un kas ir loģiski nesaderīgs ar kasācijas instances tiesas sprieduma rezolutīvās daļas saturu, nevar izskatīt ne lietas otrreizējās izskatīšanas tiesvedībā, ne tiesiskuma pārbaudē, kurai lietas dalībnieki nodod iesniedzējtiesas spriedumu;

b) arī ņemot vērā patērētāju pilnīgo pasivitāti, ja viņi šo negodīgo noteikumu spēkā neesību nav apstrīdējuši nekādā citā veidā kā vienīgi ar kasācijas sūdzību pēc lietas otrreizējās izskatīšanas;

c) un it īpaši attiecībā uz acīmredzami pārmērīga līgumsoda negodīgā rakstura atzīšanu, par kuru [*Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa)] izdevusi rīkojumu par pārskatīšanu samazināšanas nolūkā, izmantojot atbilstošus kritērijus (prasījuma apmērs), arī ņemot vērā to, ka jautājumu par noteikuma negodīgo raksturu (prasījuma pamats) patērētāji ir izvirzījuši tikai pēc nolēmuma, kas pieņemts pēc lietas otrreizējas izskatīšanas?"

Par prejudiciālo jautājumu

21 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts, lasot tos Hartas 47. panta gaismā, jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru *res judicata* principa piemērošana neļauj valsts tiesai, kam lieta nodota pēc kasācijas nolēmuma, pēc savas ierosmes pārbaudīt iespējami negodīga līguma noteikuma spēkā neesību, ja, pirmkārt, patērētājs pamatu par šī noteikuma negodīgumu nav izvirzījis iepriekšējos tiesvedības posmos un, otrkārt, valsts tiesas nav pēc savas ierosmes norādījušas uz šāda noteikuma spēkā neesību tiesvedībā, kurā pasludināts kasācijas instances spriedums.

22 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma ir balstīta uz atziņu, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju ir vājākā pozīcijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan informētības līmeni (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *PV Project 1503* u.c., C-693/19 un C-831/19, EU:C:2022:395, 51. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

23 Ņemot vērā šādu vājāku pozīciju, šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzēts, ka negodīgi noteikumi patērētājiem nav saistoši. Tā ir imperatīva norma, kas vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, kas līgumā nodibināts starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar patiesu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *PV Project 1503* u.c., C-693/19 un C-831/19, EU:C:2022:395, 52. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

24 Šajā ziņā valsts tiesai – ja tās rīcībā ir vajadzīgais tiesiskais un faktiskais pamatojums – pēc savas ierosmes jāvērtē Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgums un, to veicot, jāizlīdzina starp patērētāju, no vienas puses, un pārdevēju vai piegādātāju, no otras puses, pastāvošais nevienlīdzīgais spēku samērs (spriedumi, 2013. gada 14. marts, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 46. punkts, un 2022. gada 17. maijs, *SPV Project 1503* u.c., C-693/19 un C-831/19, EU:C:2022:395, 53. punkts).

25 Turklāt Direktīvā 93/13, kā izriet no tās 7. panta 1. punkta, lasot to tās divdesmit ceturtā apsvēruma gaismā, dalībvalstīm ir noteikts pienākums paredzēt adekvātus un efektīvus līdzekļus, lai izbeigtu negodīgu noteikumu izmantošanu līgumos, kurus pārdevējs vai piegādātājs noslēdzis ar patērētājiem (spriedumi, 2019. gada 26. jūnijs, *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2019:537, 44. punkts, un 2022. gada 17. maijs, *SPV Project 1503* u.c., C-693/19 un C-831/19, EU:C:2022:395, 54. punkts).

26 Ja nav attiecīga Savienības tiesiskā regulējuma, saskaņā ar dalībvalstu procesuālās autonomijas principu procesuālā kārtība, kuras mērķis ir nodrošināt indivīdiem ar Savienības tiesību aktiem piešķirto tiesību aizsardzību, ietilpst dalībvalstu iekšzemes tiesību sistēmā. Tomēr šī kārtība nedrīkst būt mazāk labvēlīga par to, kas reglamentē līdzīgas valsts tiesību normām pakļautas situācijas (līdzvērtības princips), un tā nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesību sistēmā (efektivitātes princips) (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Runājot par līdzvērtības principu, Tiesai nav zināms neviens apstāklis, kas varētu radīt šaubas par pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma atbilstību šim principam.

28 Attiecībā uz efektivitātes principu no tiesas judikatūras izriet – katrs gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālo tiesību norma nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību normu piemērošanu, jāizvērtē, ņemot vērā šīs tiesību normas lomu procesā kopumā, šā procesa norisi un īpatnības – skatītas kā vienotu veselumu –, kā arī vajadzības gadījumā tādus valsts tiesu sistēmas pamatā esošus principus kā tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās drošības princips un pareiza tiesvedības norise (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

29 Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt tiesību, kuras attiecīgajām personām izriet no Savienības tiesībām, – tostarp Direktīvā 93/13 paredzēto tiesību – efektivitāti netieši ietver šīs direktīvas 7. panta 1. punktā nostiprināto un arī Hartas 47. pantā atzīto prasību

nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas citastarp ir piemērojama tādas procesuālās kārtības noteikšanai, kura attiecināma uz tiesā celtām prasībām, kas pamatotas ar šādām tiesībām (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka bez efektīvas kontroles pār iespējami negodīgiem attiecīgā līguma noteikumiem nevar tikt nodrošināta ar Direktīvu 93/13 piešķirto tiesību ievērošana (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 No tā izriet, ka valsts tiesību aktos paredzētie nosacījumi, uz kuriem izdarīta atsauce Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā, nevar aizskart no šīs tiesību normas izrietošo patērētāju tiesību – ka tiem nav saistoši par negodīgiem uzskatāmi līguma noteikumi – būtību (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Šajā ziņā jāatgādina, ka *res judicata* princips ir nozīmīgs gan Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmās. Proti, Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka, lai nodrošinātu gan tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, gan pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumi, kas kļuvuši galīgi pēc tam, kad izmantotas visas pārsūdzības iespējas, vai pēc tam, kad beidzies šai pārsūdzībai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt apstrīdēti (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Tiesa ir arī nospriedusi, ka tad, ja iepriekšējās strīdīgā līguma pārbaudes laikā, kuras noslēgumā ir pieņemts lēmums ar *res judicata* spēku, valsts tiesa pēc savas ierosmes Direktīvas 93/13 gaismā ir tikai vērtējusi vienu vai vairākus šī līguma noteikumus, ar šo direktīvu valsts tiesai pēc lietas dalībnieku pieprasījuma vai pēc savas ierosmes tiek uzlikts pienākums vērtēt – ja šīs tiesas rīcībā ir šim nolūkam vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums – citu minētā līguma noteikumu iespējamo negodīgo raksturu. Proti, ja šādas pārbaudes nav, patērētāja tiesību aizsardzība izrādītos nepilnīga un nepietiekama un, pretēji Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkta paredzētajām prasībām, nebūtu ne adekvāts, ne efektīvs līdzeklis šāda veida noteikumu izmantošanas novēršanai (spriedums, 2017. gada 26. janvāris, *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Turpretim šī aizsardzība tiktu nodrošināta, ja pirmās tiesvedības gaitā tiesa, kuras piekritībā bija to izskatīt, ir veikusi attiecīgā līguma noteikumu iespējamā negodīguma pārbaudi un ja šajā vismaz kopsavilkuma veidā izklāstītajā izvērtējumā nav atklājusies neviena negodīga līguma noteikuma esība un patērētājs ir ticis pienācīgi informēts, ka tad, ja apelācijas sūdzība netiks iesniegta valsts tiesībās noteiktajā termiņā, atsaukties uz šo noteikumu iespējamo negodīgumu vēlāk vairs nebūs iespējams noilguma dēļ (spriedums, 2024. gada 7. novembris, *ERB New Europe Funding II*, C-178/23, EU:C:2024:943, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 No iepriekš minētā izriet, ka tiesas pārbaude par līguma noteikumu, kas ietverti starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju noslēgtā līgumā, iespējamo negodīgumu atbilst efektivitātes principam Direktīvas 93/13 gaismā, ja, pirmkārt, patērētājs ir informēts par šādas pārbaudes esību un sekām, kādas izriet no viņa pasivitātes attiecībā uz tiesību atsaukties uz līguma noteikumu iespējamo negodīgumu noilgumu, un, otrkārt, pēc minētās pārbaudes pieņemtais lēmums ir pietiekami pamatots, lai varētu identificēt šajā ziņā izvērtētos noteikumus un iemeslus – pat ja tie izklāstīti kopsavilkumā –, kuru dēļ tiesa uzskatīja, ka šie noteikumi nav

negodīgi. Tiesas nolēmums, kas atbilst šīm prasībām, var nozīmēt, ka netiek veikta jauna līguma noteikumu iespējamā negodīguma pārbaude vēlākā tiesvedībā (spriedums, 2024. gada 29. februāris, *Investcapital*, C-724/22, EU:C:2024:182, 45. punkts).

36 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu *res judicata* princips nepieļauj, ka pamats, ko var izvirzīt pēc savas ierosmes, piemēram, līguma noteikuma iespējami negodīgais raksturs, tiek izskatīts tiesvedībā par lietas nodošanu atpakaļ iztiesāšanai apstākļos, kad šis pamats nav ticis izvirzīts vai norādīts tiesvedībā, kurā pasludināts kasācijas instances spriedums, un līdz ar to atsaukšanās uz šādu pamatu noteikti nav saderīga ar pēdējā minētā sprieduma rezolutīvās daļas saturu.

37 Tāpat šķiet, ka tiesu – ne tiesu, kas izskatīja lietu pēc būtības, ne *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) – nolēmumos saistībā ar pamatlietu, kā minēts šā sprieduma 13., 14. un 16. punktā, nav iekļauts pamatlietā aplūkotā noteikuma par līgumsodu iespējami negodīgo raksturu izvērtējums.

38 Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka faktiski ir ticis pieņemts tiesas nolēmums, ar kuru netieši tiek atzīta šī noteikuma par līgumsodu spēkā esība, jo valsts tiesu pieņemtais nolēmums samazināt līgumsoda apmēru loģiski nozīmē, ka minētais noteikums ir spēkā un rada tiesiskas sekas. Tādējādi saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu tiek uzskatīts, ka attiecīgā noteikuma par līgumsodu iespējamā negodīguma pārbaude pēc savas ierosmes ir notikusi netieši un uz to attiecas *res judicata* spēks, pat ja šajā ziņā nav norādīts nekāds pamatojums. Tas padara neiespējamu šā sprieduma 30. un 33.–35. punktā minētajā judikatūrā prasīto pārbaudi, neraugoties uz to, ka tiesvedība par šo noteikumu par līgumsodu vēl turpinās.

39 No tā izriet, ka šis valsts tiesiskais regulējums, kas liedz patērētājam izmantot procesuālos līdzekļus, ar kuriem viņam būtu iespējams īstenot no Direktīvas 93/13 izrietošās tiesības, šo tiesību aizsardzību var padarīt neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu un līdz ar to aizskart efektivitātes principu.

40 Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka pircēji priekšlīgumā ir bijuši absolūti pasīvi un uz attiecīgā noteikuma par līgumsodu negodīgo raksturu ir atsaukušies tikai otrajā kasācijas sūdzībā.

41 Šajā ziņā, protams, ir taisnība, ka efektivitātes principa ievērošana nevar sniegties tiktāl, ka pilnībā tiek atsvērta attiecīgā patērētāja absolūta pasivitāte (spriedums, 2025. gada 24. jūnijs, *GR REAL*, C-351/23, EU:C:2025:474, 58. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pircēji priekšlīgumā ir piedalījušies visās dažādajās tiesvedības stadijās un ir atsaukušies – lai arī tikai otrajā kasācijas sūdzībā – uz attiecīgā noteikuma par līgumsodu negodīgumu. Līdz ar to viņu rīcība nevar tikt kvalificēta kā absolūti pasīva.

42 No visa iepriekš minētā izriet, ka uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts, lasot tos efektivitātes principa un Hartas 47. panta gaismā, jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru *res judicata* principa piemērošana neļauj valsts tiesai, kam lieta nodota pēc kasācijas nolēmuma, pēc savas ierosmes pārbaudīt iespējami negodīga līguma noteikuma spēkā neesību, ja, pirmkārt, patērētājs pamatu par šī noteikuma negodīgumu nav izvirzījis iepriekšējos tiesvedības posmos un, otrkārt, valsts tiesas nav pēc savas ierosmes norādījušas uz šāda noteikuma spēkā neesību tiesvedībā, kurā pasludināts kasācijas instances spriedums.

Par tiesāšanās izdevumiem

43 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts, lasot tos efektivitātes principa un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta gaismā,

jāinterpretē tādējādi, ka

tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru *res judicata* principa piemērošana neļauj valsts tiesai, kam lieta nodota pēc kasācijas nolēmuma, pēc savas ierosmes pārbaudīt iespējami negodīga līguma noteikuma spēkā neesību, ja, pirmkārt, patērētājs pamatu par šī noteikuma negodīgumu nav izvirzījis iepriekšējos tiesvedības posmos un, otrkārt, valsts tiesas nav pēc savas ierosmes norādījušas uz šāda noteikuma spēkā neesību tiesvedībā, kurā pasludināts kasācijas instances spriedums.

[Paraksti]